Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 30 Montgomery St
Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюз (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250

РІК XC. Ч. 19. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 1-го ЛЮТОГО 1983 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, FEBRUARY 1, 1983 No. 19. VOL. XC.

ЩЕ У СПРАВІ В. ПОЛОВЧАКА

Чикаго, Ілл. — Адвокат Юліян Куляс, правний оборонець Володимира Половчака, молодого українського юнака, який, як відомо, вибрав свободу і не бажав разом з батьками виїжджати до СССР, а старається залишитися в З'єднаних Стетах Америки разом зі своєю старшою сестрою Наталією, інформує, що американська організація під назвою „Молоді Американці за Свободу", головна квартира якої знаходиться у Вашінгтоні, розпочала на свою руку, тобто без порозуміння з ним і українськими чинниками взагалі, акцію збирання підписів під петиціями і гроші на оборону В. Половчака.

Згадана організація розіслала з цією метою приблизно 500,000 листів на різні адреси в тому числі також до українців з проханням підписувати готові, надруковані петиції і форму для грошових переказів.

На прохання д-ра Куляса редакція „Свободи" шляхом інформації подає до відома української спільноти в першу чергу, що свого часу, заходами оборони і українських організацій було створено Фонд оборони В. Половчака і відктито два конта для збірки потрібних фондів, а саме „Певність" Walter Polovchak Defens Fund. Security Savings and Loan Association, 936 North Western Avenue, Chicago, Ill 60622; і Walter Polochak Defense Fund. Selfreliance Federal Credit Union, 2351 West Chicago Avenue, Chicago, Ill. 60622.

Можливо, що оборонні цілі організації „Молоді Американці за Свободу" не розминаються з цілями української спільноти і оборони В. Половчака, але у цій справі мусить бути задержаний порядок вартостей і ніхто не повинен нічого робити на свою руку, бо в такий спосіб можна тільки пошкодити справі оборони.

Справу В. Половчака слухатиме в березні ц.р. Найвищий стейтовий суд Иллиной, а справа азилю для В. Половчака перед федеральним судом є у стадії розвитку.

ОДВУ зверталася до президента Реґена

Ню Йорк, Н.Й. — Організація Державного Відродження України звернулася окремим листом до президента Роналда Реґена, щоб він, в ім'я справедливости і гуманности, доручив своїм відпоручникам в Об'єднаних Націях піднести справу колонізації України та інших неросійських народів в СССР.

Причиною до поновного порушення цієї справи було відзначення 60-річчя створення Совєтського Союзу, що припадало на день 30-го грудня 1982 року.

Центральна Управа ОДВУ, за підписом голови д-ра Богдана Шебунчака, відкликалася у своєму листі до заяв совєтських чиновників у зв'язку із святкуванням по цілому СССР тих роковин. Особливо наводиться в листі промову секретаря комуністичної партії України Володимира Щербицького, виголошену в Києві, в якій він говорив, між іншим, про те, що „в ту славну річницю СССР стоїть у дружній родині братніх республік". Як доказ тієї „дружньої родини" лист ОДВУ представляє Р. Реґенові стан поневоленої України, як його виявляють українські правозахисники у своїх зверненнях до Об'єднаних Націй.

Центральна Управа ОДВУ просила Президента дати доказ поневоленим неросійським народам в СССР надії, а з тим і приязного відношення ЗСА до їхніх стремлінь.

Центральна Управа ОДВУ також вислала листа до голови Комісії для закордонних зв'язків сен. Чарлза Г. Персі з проханням підтримати проєкт підвищення бюджету для „Радіо Вільна Европа" і „Радіо Свобода".

Пластуни в Ню Йорку святкували роковини державности

Ню Йорк, Н.Й. — В неділю, 23-го січня ц.р., молодь місцевої Пластової станиці відзначила святочно 65-ті роковини державности і соборности України.

Після спільної участи в одностроях і з прапорами у Богослужбах в українських католицькій і православній церквах, пластуни зібралися у великій залі Пластового Дому на свій Святочний апель. Святочний наказ, який вказував молоді на важливість того найбільшого свята новітньої української історії відчитала писар пл. сен. О. Кіналь, відтак слідували заприсяження юнацтва та вручення їм відзначень і признань, як теж посвідок іспитів вмілостей новачкам.

У святочній програмі юначки 30-го куреня УПЮ-ок ім. Софії Галечко вивели з великим чуттям і дбайливо підібраний монтаж відповідних до річниці віршів на тлі гарних прозірок з усіх частин України.

Спільною піснею „Від синього Дону до синіх Карпат" і збірною деклямацією новачок з роя „Сині Дзвіночки" закінчено цю програму.

РОЗПОВІДАЮТЬ ПРО МАСАКРУ В АФГАНІСТАНІ

Ню Йорк, Н. Й. — На пресовій конференції, яка відбулася в Ню Йорку у Фрідом Гавз у середу, 26-го січня, трьох колишніх мешканців афганського села Падкагваб-е-Шана, в долині Льогар 40 миль на південь від Кабулю, розповіли страшну історію, яка сталася у вересні минулого року.

Саєд Мортаза плаче під час розповіді.

Раннім ранком 13-го вересня совєтські війська при допомозі танків та гелікоптерів оточили афганське селище і під час короткої акції вбили 105 цивільних жителів селища, включаючи жінок і дітей. Три мешканці селища, яким пощастило пережити цю страшну трагедію, а потім втекти і дістатися на Захід — це голова селища Габіб-ур-Рахман, мулла Сайєд Мортаза і старий Ґоль Мохаммед розповіли, що при наближенні совєтських танків і гелікоптеів мешканці селища із страху сховалися у старому зарослому підземному зрошувальному каналі. Коли прийшли совєтські вояки і сказали вилазити із сховища, ніхто не хотів послухати наказу. Тоді совєтські вояки випустили з цистерни бензину в канал і підпалили. Всі, хто був схований в каналі згоріли живцем. Після такої розправи совєтські війська залишили селище. Ті, що сховалися в інших місцях і уникнули страшної смерті, повиходили із сховищ, але замість знайти своїх рідних спасенними, вони знайшли їх мертвими в каналі.

Інші три члени шестиособової групи, яка приїхала до ЗСА, щоб розповісти про нелюдську жорстокість совєтських окупантів і просити допомоги для Афганістану, були Фаріда Ахмаді, 22-літня студентка медицини в Кабулі, яка пережила чотиримісячні тортури ув'язнення в 1981 році, Омар Бабракзаї, колишній суддя, який вчився у Франції та Ґафур Юссофцаї, партизанський командир у північно-західньому Афганістані.

Ця друга трійка відвідає цього тижня представників Сенату і Конґресу у Вашінгтоні.

Гусака найменовано героєм Совєтського Союзу

Москва. — Газета „Правда", орган Центрального Комітету Комуністичної партії Совєтського Союзу, інформує у числі з 10-го січня ц.р., що рішенням Президії Верховної Ради СССР Густава Гусака, теперішнього президента Чехо-Словацької Народної Республіки, найменовано героєм Совєтського Союзу. Офіційне повідомлення про це підписали від Верховної Ради В. Кузнєцов, перший заступник голови Президії, і Т. Ментешашвілі, секретар.

За що Москва нагородила Гусака? В офіційному повідомленні говориться про його „героїчну поставу під час гітлерівської окупації Чехо-Словаччини, боротьбу проти фашизму, позитивну ролю у розвитку совєтсько-чехо-словацької дружби, затіснення дружніх зв'язків між обидвома комуністичними партіями, великий вклад у справу миру" тощо. З нагоди 70-річчя Г. Гусака йому було вручено орден Леніна і орден „Золота Зірка" разом із супровідним довшим листом підписаним Президією Верховної Ради і Радою Міністрів СССР.

Треба б підкеслити, що сьогоднішня Чехо-Словаччина, після Болгарії, найбільш надійний сателіт Москви, не тільки в теоретичному, але практичному значенні. На території тієї республіки вишколюються численні терористичні групи керовані КҐБ, включно з військовими частинами Лівії. Крім того новий „герой" Совєтського Союзу відіграв провідну ролю у зламанні „Празької весни" в 1968 році і закріпленні у Чехо-Словаччині совєтських впливів.

Плянують приспішити шкільне навчання

Олбані, Н.Й. — Голова Комісії освіти стейту Ню Йорк розглядає тепер новий плян, в якому діти мали б починати навчання у віці 4 років, а кінчати з 11 клясою.

На підставі того пляну комішенера Ґордона М. Амбаха діти мали б йти до передшкілля, маючи чотири роки, а до першої кляси після закінчення п'ятого року життя. Значить, учні закінчували б середню школу, маючи 16 років та у тому віці вступали б до коледжів.

Якщо цей плян буде прийнятий, він зобов'язуватиме в половині 1980-их років і буде проходити у певних фазах впродовж десяти років. Комішенер Амбах свідомий того, що його плян є дуже радикальний. Але, крім заощадження гроша скороченням одного року науки в середніх школах, пропонована зміна дозволить приспішити науку для тих учнів, які дозрівають інтелектуально скоріше.

Цей новий плян все ще є в стадії розгляду, але з уваги на економічну кризу і пропоновані ощадності в шкільництві він може стати скоро актуальним та піти під розгляд леґіслятури.

Комішенер Амбах підкреслює, що учительський досвід вказує на те, що звичайно останній рік науки в середній школі є лише повторенням матеріялу і учні не користають багато з навчання. Рівночасно він вказує на те, що число учителів в середніх школах стейту Ню Йорк помітно меншає з різних причин і у роках 1988-89 буде їх великий брак.

Л. Вербицький матиме Авторський вечір в Ню Йорку

Джерзі Ситі, Н. Дж. (Л. В-а). Композитор-піяніст, дириґент і акордеоніст Леонід Захарович Вербицький, який прибув до Америки в 1979 році з України, тут, у редакції щоденника, у середу, 26-го січня, розповів про плянований на п'ятницю, 4-го лютого, його перший Авторський вечір у Літературно-Мистецькому Клюбі в Ню Йорку. З ним разом прибула до редакції імпрезова референтка ЛМ-Клюбу, сама співачка Ія Мацюк-Грицай, яка, будучи великою шанувальницею таланту композитора Вербицького, є ініціяторкою і організаторкою Вечора та плянує такі ж вечори цього мистця і на майбутнє.

Композитор Леонід Вербицький і імпрезова референтка ЛМК Ія Мацюк-Грицай у редакції „Свободи".

Є в пляні Л. Вербицького, каже речниця ЛМКлюбу, відвідати також Канаду і можливо інші міста ЗСА, де мешкають українські поселенці, бо творчість композитора вже зуміла торкнути серця українців хоча б такою популярною закордоном його піснею, як „Лелеки", що її співала молодь тут вже наприкінці 1960-их і в 1970-их роках, коли сам композитор ще був поза Залізною заслоною. Там він, хоч втішався професійним визнанням, все таки тужив за свободою творчости у вільному світі, куди нарешті йому вдалося виїхати завдяки його дружині Галині, яка дістала візу до Ізраїля, будучи сама жидівської національности.

Від 1979 року маестро Л. Вербицький живе і працює за своїм фахом у Ню Йорку, де проживає також його родина: мати, дружина і донька, що вже тут одружилася. Має композитор і пер-

(Продовження на ст. 3)

ТАСС КРИТИКУЄ ВИСТУП Р. РЕҐЕНА

Москва. — Совєтське пресове аґентство ТАСС виступило з гострою критикою проти промови президента З'єднаних Стейтів Америки Роналда Реґена, яку він виголосив у вівторок, 25-го січня про Стан Юнії перед членами обидвох палат Конґресу ЗСА, членами Уряду, членами Найвищого Суду, дипломатичним корпусом та запрошеними гістьми.

В інформації совєтського аґентства ТАСС, яка є опінією уряду Совєтського Союзу, говориться, що промова Президента ЗСА „не створює жадних передумов на поліпшення загальної політичної ситуації в світі, а зокрема відносин між ЗСА і СССР". В довшому коментарі ТАСС між іншим говориться, що „Р. Реґен доказав, тільки, що йтиме далі у вибраному напрямі, тобто посилюватиме озброєння, не зважаючи на те, що його курс багато американських політиків вважають збанкрутованим". ТАСС вдаряє також на струни сантименту багатьох американців в тому числі демократів, які кажуть, що Адміністрація Реґена веде курс дозброювання Америки коштом соціяльних програм.

Як відомо, президент Р. Реґен мало говорив у своїй промові про справи закордонної політики, тим більше про відносини ЗСА-СССР. В одному місці він тільки завважив, що поправа відносин залежатиме від конкретних потягнень Совєтського Союзу і його виявах доброї волі. І цей зворот у промові Президента ЗСА критикує ТАСС, кажучи, що він, мовляв, обвинувачував СССР за аґресію в світі і вжиття хемічної зброї в Афганістані й інших частинах світу.

Не сподобалось совєтським критикам також й те, що Р.Реґен „не висунув нових конкретних форм обмеження міжконтинентальної нуклеарної зброї, але поминув цю справу загальними зворотами". Американських коментарів на совєтську критику покищо немає.

Зростають непорозуміння поміж вояками ЗСА і Ізраїля

Вашінгтон. — У вівторок, 25-го січня, офіційні представники Уряду ЗСА висловили затурбовання з причини непорозуміння між американськими морськими піхотинцями та ізраїльськими вояками в Ливані на початку цього місяця.

Департамент оборони заявив, що переведено аналізу фактів, щоб зібрати докази і переконати Ізраїль, що не було жадних рухів озброєних палестинців у межах розташування відділів морської піхоти ЗСА в районі південного Бейруту, як твердять ізраїльські офіційні особи.

Одна офіційна особа департаменту оборони заявила, що „ці непорозуміння це вже побічне явище наших важливіших розбіжностей з ізраїльцями про виведення ізраїльських військ з Ливану".

Біля 1,200 морських піхотинців є частиною військового з'єднання амфібій в кількости 3,400 вояків багатонаціональних сил, включаючи французькі та італійські війська, які були вислані до Бейруту 29-го вересня минулого року з неясно визначеною місією допомоги ливанським військам і ливанському урядові встановити владу, лад, порядок і суверенність після декількох тривожних років окупації Ливану сирійськими і палестинськими військами, а від червня минулого року також ізраїльськими.

Як представники Пентагону, так і представники Державного департаменту заявили, що останній інцидент трапився 17-го січня, а попередні 5, 6, 8 та 11-го січня. У всіх випадках невелика ізраїльська військова частина в автомобілях під'їжджала до контрольного пункту морської піхоти ЗСА і вимагала або в'їзду в район розташування американської частини, або розмови з офіцером. Кожного разу вимога ізраїльців була відкинута.

Американський офіційний речник також заявив, що ізраїльська сторона неодноразово вимагала зустрічі з командиром відділу амфібій, американаським полковником, але, як висловився офіційний представник, „Ми не маємо наміру вести справи таким способом".

У світі

НЕ ЗВАЖАЮЧИ НА КІЛЬКА місяців переговорів про виведення чужинецьких військ з Ливану, в останній час стало ясно, що ізраїльські, сирійські та палестинські війська, які заповнили цю маленьку країну, плянують залашитися там надовго. Багато ливанців усвідомили, що трагедія їх країни, яка почалася з ізраїльським нападом минулого літа не закінчена. І біда в тому, що чим довше чужинецькі війська перебувають в Ливані, тим більша небезпека конфліктів між ними, хай це буде випадково чи з наміром. Як відомо деякі непорозуміння вже були між ізраїльськими вояками та американськими морськими піхотинцями.

БОЛГАРСЬКА СТОЛИЦЯ Софія, відома як найсуворіша столиця комуністичного бльоку, стала останнім часом, як не парадоксально, центром розкішно процвітаючих міжнародних злочинних синдикатів. Донедавна вважали, що злочинний світ був в інших країнах. Тепер у зв'язку з розслідуванням спроб вбити Папу, особливо із справою самого замаховця Мехмеда Алі Аджі, виявилося, що підпільний злочинний світ звив своє гніздо в Софії. Американські, турецькі та західньоевропейські спеціялісти на протязі років назбирали гори доказів, які показують, що це місто, розташоване на перехрестях головних шляхів з Европи в Азію і на Близький Схід, є основним центром, де торгівці, аґенти, кур'єри і перевозчики зустрічаються, обробляють свої чорні справи і пересилають товари.

ОФІЦІЙНІ ПРЕДСТАВНИКИ Ель Сальвадору повідомили, що ліві партизани напали на військові казарми Сан Карльос, найбільші в Ель Сальвадорі. Інші військові о'єкти також зазнали нападів партизанів. Офіційні речники заявили, що це були найзухваліші дії партизанів за ввесь час їх діяльности. Казарми Сан Карльос знаходяться на віддалі одної милі від посольства ЗСА.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДАНАНИХ Націй ухвалила цього тижня подати допомогу в сумі 16 мільйонів долярів для втікачів і переміщених осіб у Камбоджі та вздовж кордону з Таїляндом. Керівник допомогової операції ОН Джан Келлі назвав цю дію „найскладнішою гуманітарною операцією в історії ОН". Більше половини зібраної суми, 8.5 мільйона долярів, буде дано на допомогу камбоджійським втікачам, які живуть уздовж кордону з Таїляндом. З'єднані Стейти Америки дали 7.3 мільйона долярів з цієї суми. Іншими жертводавцями були Японія, Західня Німеччина, Австралія, Норвеґія, Данія і Сінгапур.

БУШ ПОЧАВ ВІДВІДИНИ В ЕВРОПІ

Бонн, Західня Німеччина. — Віцепрезидент Джордж Буш прибув у неділю, 30-го січня, до столиці Західньої Німеччина на дводенні відвідини, метою яких є підтвердити рішучу поставу Уряду президента Роналда Реґена щодо питань роззброєння.

На летовищі в Кельні віцепрезидент Буш заявив: „Майже сорок років ми і наші союзники НАТО зберегли мир в Европі. Ми зробили це завдяки збереженню нашої сили, об'єднуючи безпеку ЗСА з безпекою Европи та залишаючись завжди відкритими вести діялог який провадив би до зменшення напруження зі Сходом, завжди щиро бажаючи зменшення озброєнь", — заявив Буш.

Продовжуючи свій привітальний виступ, віцепрезидент сказав: „Саме тому я переконаний, що мої розмови з нашими союзниками підтвердять нашу єдність у політиці, яка дала нам найдовший період безперервного миру в Европі".

Дводенне перебування Джорджа Буша в Західній Німеччині, яке включало поїздку до Західнього Берліну є найважливішою і найделікатнішою частиною його 10-денної поїздки по країнах Західньої Европи. Буш відвідає також Голляндію, Бельгію, Францію, Італію і Британію, а також зробить коротку зупинку в Женеві, щоб зустрітися з американською та совєтською делеґаціями на переговорах відносно роззброєння.

Один із дорадників західньонімецького канцлера Гельмута Коля сказав в інтерв'ю, що суспільство Західньої Німеччини було б задоволене сильною заявою президента Реґена, що він готовий зустрітися з совєтським лідером Юрієм Андроповим.

„Вистачить зробити враження, що американці є готові іти далі. Наш нарід зацікавлений в детанті з Совєтським Союзом. Наш нарід зацікавлений також у дружні з Францією і ЗСА", — сказав дорадник Коля.

ПОМЕР ПРОФ. М. МУХИН

Джерзі Ситі, Н.Дж. — В суботу, 29-го січня 1983 року, тут помер по короткій недузі на 72-му році життя бл. п. проф. Михайло Мухин, уродженець Винниці в Україні, колишній директор середніх шкіл та довголітній директор Школи Українознавства в Джерзі Ситі.

Панахиди мали бути відправлені у понеділок, 31-го січня, та у вівторок, 1-го лютого, о год. 7:30 вечора. Похорон в середу, 2-го лютого на українському православному цвинтарі св. Андрія в Банвд Бруку. Початок похоронних відправ о год. 10:30 ранку в церкві-пам'ятнику св. Андрія. Покійний залишив в жалобі дружину Марію і дальшу родину в Україні.

В Америці

ХВИЛЮ НЕЗАДОВОЛЕННЯ в Сенаті ЗСА викликала справа номінації президентом Роналдом Реґеном Кеннета Ейделмена на голову роззброєневої аґенції, в компетенцію якої входять також переговори про обмеження нуклеарної зброї, зокрема міжконтинентальних ракет. Дійшло до такої ситуації, що заступник голови сенатської Комісії для закордонних зв'язків, демократ з Каліфорнії Аллен Кренстон, запропонував, щоб Президент відкликав свою номінацію, яка, на його думку і на думку багатьох інших сенаторів, компромітує ЗСА в очах світу. В першу чергу Ейделман критично оцінює всі попередні роззброєневі заходи і переговори, а на деякі запитання сенаторів прямо не вмів дати відповіді, або закривався висловом, що він недостатньо поінформований про дану справу. До критики демократів долучились також деякі республіканці.

В КІНЦІ МИНУЛОГО ТИЖНЯ загинуло п'ять військових техніків при перегляді літака-бомбовика Б-52. Літак з невідомих досі причин експльодував і загорівся. Речник летунських збройних сил ЗСА заявив, що бомбовик, вартости 38 мільйонів долярів, був цілковито знищений в наслідок експльозії. На покладі літака не було жадної зброї. Як відомо, бомбовики типу Б-52 можуть перевозити атомові бомби і ракети. Випадок трапився на військовому летовищі у Ґренд Форкс у Північній Дакоті.

КОМІСАРІЯТ НЮЙОРКСЬКОЇ поліції і велика лава присяжних перевіряють новий скандал перекупства серед поліціянтів. Покищо зізнають 26 осіб, яких до речі звільнено з реґулярної поліційної служби і перенесено до інших департаментів для бюрової й іншої праці аж до закінчення слідства.

ҐВАТЕМАЛЬСЬКА тайна поліція арештувала американського громадянина, 27 річного Майкела Ґленна Ернеста, і закинула йому співучасть в керівництві терористичними антиурядовими групами на території Ґватемалі. Не зважаючи на те, що Державний департамент ЗСА негайно висловив своє застереження до арешту Ернеста і вимагав його звільнення, справа однак дуже скомплікувалася новими доказами поліції проти заарештованого. Президент Ґватемалі Ефраін Ріос Монтт заявив, що він персонально не вмішуватиметься до цієї справи і не вимагатиме звільнення притриманого американця.

ЦЕНТР ДЛЯ КОНТРОЛІ захворювань в ЗСА і лікарі індивідуально перестерегли американських туристів, які перебувають, або вибираються на вакації в район Караїбського моря, або до Латинської Америки, щоб вони були особливо обережними проти існуючої там інфлюензи, яка викликає не тільки високу гарячку, але також різні інші комплікації. Цю хворобу поширюють там комарі. Згадану хворобу рідко спостерігається в ЗСА і тому медичний світ побоюється щоб вона масово не перекинулась до З'єднаних Стейтів Америки. Лікарі рекомендують усім вакаційникам, щоб вони перед поворотом домів перевірили стан свого здоров'я і у стані хвороби не поверталися до ЗСА.

ЛЮДИНА ЗІ ШТУЧНИМ серцем, д-р Барні Кларк, почувається краще і за згодою лікарів його було перенесено з відділу інтенсивного нагляду до загального та дозволено рухатись на спеціяльному візку по коридорах шпиталя у Салт Лейк Ситі, Юта. Лікарі однак поступають дуже обережно у його випадку і вважають Кларка пацієнтом, який потребує окремого уважливого нагляду.

СПІКЕР ПАЛАТИ Репрезентантів Томас П. О'Ніл, демократ з Массачусетс, відкриваючи минулого четверга, 27-го січня, дискусію над бюджетом Уряду заявив, що демократична більшість домагатиметься зміни в бюджеті і приділення принаймні 5-7 більйонів долярів на публічні роботи, щоб тим самим зменшити число безробітних, головно у тих стейтах де відсоток безробіття є дуже високий.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members $1.25 a month. Change of address — $1.00. Make check or money orders payable to "Svoboda".
Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda" • P.O. Box 346 • Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00. Для членів УНСоюзу $1.25 місячно. За кожну зміну адреси - $1.00. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Нація і держава вищі за партію

Коли 1-го вересня минулого року президент Реґен проголосив свій плян замирення на Близькому Сході, то в кілька днів згодом колишній президент Джіммі Картер, титулярний голова Демократичної партії заявив свою солідарність з тим пляном республіканського президента. Кілька днів тому газети повідомили, що в лютневому числі „Рідерс Дайджесту" появиться спільна стаття-заява двох колишніх президентів, демократа Джіммі Картера і республіканця Джералда Форда, які однозгідно таврують ізраїльського прем'єра Менахема Беґіна, що він порушує підписаний у Кемпі Дейвіда мировий договір з Єгиптом з 26-го березня 1979 року та не повинується одноголосно прийнятій резолюції Ради Безпеки ОН, яка закликала до звороту Ізраїлем окупованих силою арабських земель та признання палестинцям „місця осідку".

Закордонна політика кожної новітньої держави, в тому числі З'єднаних Стейтів Америки завжди спирається — повинна спиратися — на однозгідності існуючих у країні політичних партій. Також рідко бувають конфлікти між Білим Домом, Президентом і Капітолем у справах закордонної політики. Яскравим прикладом такого конфлікту була відмова Конґресу ратифікувати Версальський мировий договір, що закінчував Першу світову війну, і приступити до Ліґи Націй — усупереч наполегливій вимозі президента Вудро Вілсона. Це було головною причиною такого нервового напруження Вілсона, що він дістав параліч, затаєний його родиною аж до його смерти. Відмова Конґресу признати дальші фонди на війну у В'єтнамі спричинила проґру цієї війни, — яку, зрештою, президент Джансон завів у сліпий кут, слухаючи цивільних ліберальних дорадників, та спутуючи руки генералам. Тепер ми є свідками тісної співпраці президента Реґена з Конґресом у всіх проблемах закордонної політики, а коли після відходу Александра Гейґа державним секретарем став Джордж Шулц, то й у державній верхівці немає ніяких дисонансів. Коли чотиризірковий генерал Гейґ уважав, що тільки він, як державний секретар, відповідальний за закордонну політику, отже його голос вирішний, Джордж Шулц — неоднократно вже заявив, що він уважає себе тільки за виконавця вказівок президента Реґена, авторитетного керівника й архітекта закордонної політики. Особиста приязнь республіканця Роналда Реґена з головою демократичної більшости в Палаті репрезентів Томасом О'Нілем і їхня політична культура сприяють гладкій двопартійній закордонній політиці, в даному випадку — в справі ліквідації одного з потенціяльних вогнищ нової великої світової пожежі, яким є Близький Схід.

Нація і держаґа, — національно-державна рація мусить стояти вище над партійний інтерес, який взагалі відходить на задній плян якщо йдеться про добро країни і його народу. Політичні партії — це твір тільки новітнього парляментаризму. В Англії за Карла II у XVII сторіччі постали партії „віґів" і „торів" передвісники пізнішої двопартійної системи. Під час Великої французької революції були якобіни і жирондисти. Але не партії, а люди керували ходом подій. Два великі британські прем'єри — Бенджамін Дізраель і Винстон Черчіль змінювали свою партійну приналежність. Коли недавно провід Демократичної партії у Палаті Репрезентантів відкликав з головування у Бюджетовій комісії конґресмена Філа Ґрамма „за кару", що він голосував за бюджетовими вимогами през. Реґена, Ґрам зрікся мандату конґресмена і заявив, що буде кандидувати на перевибір, але вже як республіканець, — республіканська меншина в Палаті Репрезентантів делеґує його до Бюджетової комісії. В новітній історії України відомі теж випадки, що деякі видатні діячі переходили еволюцію поглядів і зміняли партію: Володимир Охримовач, Осип Назарук, Дмитро Донцов. Симон Петлюра теж виступив із Соціял-демократичної партії, коли вважав, що вона займає неправильне становище супроти Директорії у тодішній ситуації в Україні.

Партії потрібні, природні конечні, як організації однодумців, які у державних націях змагаються за прихід до влади. У недержавних народів найпершою метою кожної партії є змагати до здобуття чи відзискання своєї державности. А що найпершою передумовою успіху таких змагань є єдність народу, то це найперший імператив поведінки всіх політичних партій. Коли нема тієї міжпартійної співпраці і єдности, то не існує найпершої передумови для відзначення державности. І користь з такої ситуації має тільки ворог — ворог цілої нації і всіх без вийнятку партій.

Михайло Кучер

ІНВАЗІЯ ЗЛА: ПОЛЬЩА ПІСЛЯ „ЗЕМЛЕТРУСУ"

Як знайти вихід із становища без виходу? — це головне питання, що стосується ситуації у Польщі. Насамперед треба відбудувати підземну структуру „Солідарности". Перед проголошенням воєнного стану існувала думка, що час працює для руху спротиву. Тепер такого переконання немає. якщо не буде одного координаційного осередку —величезний рух спротиву. вичерпається у хаотичних діях без пляну. Господарська криза поглиблюється. Економічні втрати від страйків трудно відробити і направити.

Появилися тенденції до адаптації існуючого стану, до стабілізації за кожну ціну. Рух спротиву запитував владу — чи знайдено розв'язку проблеми? Та після проголошення воєнного стану видно, що на компроміс з боку влади нема чого розраховувати. Також постає інше нелегке питання — що робити з тою частиною суспільства, яка хоче йти на компроміс із владою. Тоді вся втрата буде по стороні суспільства.

Невже треба бути терпеливим, треба навчитися чекати? Почувається деяке розчарування суспільства проводом „Солідарности". Легко давати інструкції із укриття. Але як їх виконати — інша справа. Війну з режимом має провадити кожен громадянин у межах своєї можливости. Чи можна від кожного очікувати героїзму? Загальне повстання неможливе і на нього не можна покладати надії. Окремі вияви спротиву важливі, але не мають ультимативного значення. У Варшаві три хлопці обілляли бензиною пам'ятник Фелікса Дзержинського і підпалили. Пам'ятник став у полум'ї, але, очевидно, не згорів. У Варшаві, в трамваї, поранено міліціонера стрілою із револьвера. Поранений помер у шпиталі. Очевидно, це був акт помсти за жорстокість. Влада арештувала священика. Обвинувачення — бандитизм.

Міліція несподівано пустила до будинку американської амбасади у Варшаві 150 поляків, щоб вони подивилися на фільм „Щоб Польща була Польщею". Той фільм на Заході оглянуло 85 мільйонів осіб.

Підземні видавництва, з передбаченням загину режиму на чорному ринку, продавано по 100 золотих.

Влада тримала і тримає у в'язницях вагітних жінок, умовохворих людей, жінок із дрібними дітьми, які залишилися без догляду. При арештах жінок міліція забороняла повідомляти сусідів, що діти залишаються без догляду.

За перших місяців проголошення воєнного стану немовлята помирали. Не можна було покликати лікаря.

Режим розповсюджує відомості, що „Солідарність" — це колос на глиняних ногах. Найкраще, мовляв, це було видно в ніч з 12-го на 13-го грудня: страйк не вдався. На великих підприємствах не було нікого з комітетів страйку „Солідарности", тож — твердить влада, — само гасло не вистачило. Там, де страйки відбулися — робітники нічого не виграли.

У Польщі люди не мають великих ілюзій щодо того, що економічні санкції Заходу пошкодили б режимові. Санкції режимові мало, або й зовсім не пошкодили. Уся дотеперішня допомога Заходу Польщі йшла на скріплення режиму поневолення. Загального вибуху після урядової ліквідації „Солідарности" та проголошення воєнного стану сподіватися не можна. Такий вибух при політично-військовій структурі Польщі цілковито нереальний. Становище ускладнює ще й те, що „окупація" і „окупант" — свої, діють на своїй території, говорять мовою народу і все це уможливлює режимові на даному етапі інфільтрацію на велику скалю. Польща не може очікувати допомоги від своїх сусідів, бо оточена державами такої ж системи. У Польщі думають, що врешті Москва може відважитися на інтервенцію, щоб назавжди покінчити з ворогами соціялізму звичайним шляхом фізичного знищення. Польща не Афганістан — це правда. Мадярщина також не була Афганістаном, ані Чехо-Словаччина.

Врешті навіть на даному етапі можливий є елемент незалежної від влади структури суспільного життя, а саме творення при парафіях „Комітетів суспільної допомоги". Вони давали б можливість якось жити тим, кого переслідує влада позбавленням праці. Це була б діяльність тільки харитативна.

Останні відомості з Польщі кажуть про намір уряду вислати за кордон, чи дозволити на виїзд усім інтелектуалістам незалежної думки та діячам спротиву.

Церква закликає до поміркованости. Очевидно не може закликати до бунту. Незадоволена молодь питає як довго маємо чекати і на що? Коли старше віком духовенство закликає до поміркованости, то молоде віком духовенство дуже радикальне і згідне на спротив.

На мурах кошарів міліції появляються чорні сфастики. Штурмові відділи охрищено назвою „ґестапо". Генерала Ярузельського охрищено іменем „Адольф"

І так Польща, після політичного землетрусу, який прийшов несподівано. Всі сейсмографи розбито, політичні барометри замерзли. Хитання ґрунту припинилося, але прірви в землі залишилися. „Порцію свободи" з місяця серпня знищено. Напевне преса довго писатиме про те, що власне діялося в Польщі, що сталося і що буде далі.

За празької весни політика грала мінімальну ролю. У Чехо-Словаччині йшлося не так про політику як про культуру. У Чехо-Словаччину принесено щось зовсім чуже чехам і словакам. Бо культура — це не тільки мистецтво. Культура це поведінка народу, його традиції, толеранція, гумор, і врешті воля. Ця культура повстала проти імпортованої політичної структури. Чи була аналогія поміж празькою весною і польським серпнем? Польське суспільство очуняло після імпортованої Москвою „наркози". Поляки почали наповнювати чужі імпортовані політичні структури своїм змістом. Почали тріща-

(Продовження на стор. 4)

З ЖИТТЯ І ЗНАННЯ
Лев Яцкевич

Лік на довговічність

Мрія довговічности — прадавня, як світ. У старогрецькій мітології цар Лідії Тантал викрав у богів амброзію — їжу безсмертности, за що Зевс засудив його на вічні муки голоду і спраги (звідсіля вислів — „Танталові муки").

Майже 500 років тому, Понсе де Леон, еспанський губернатор у Пуерто Ріко вірив, що на терені сьогоднішньої Фльориди існує криниця молодости, за якою він робив пошуки ціле своє життя. Можливо, що саме цією криницею молодости, є славне, гаряче озеро — Ворм Мінерал Спрінґ, до якого із усіх усюдів стягаються українські поселенці, лікуючи артрит та різні фізичні недомагання.

На жаль, не зважаючи на всі приголомшливі досягнення у ділянці біології та фармакології, науковцям XX сторіччя не пощастило найти ліку проти процесу старіння, що зводить сон із повік наших гарних жінок. Але виглядає, що наука вже на слідах такого ліку.

В американському журналі „Саєнс Дайджест", за місяць серпень ц. р. появилася стаття „Гроно супергенів лікує старіння", яку можна вважати провісником такого ліку. Згідно з цією статтею, науковці на Фльориді потрапили на слід ключових генів, що вирощують в організмі всюдисущі ензими „SOD" (Superoxide dismutase). Завданням цих ензимів — нищити в організмі свобідні радикали (групи нестійких атомів), що становлять продукт клітинного метаболізму.

Йдеться про те, що свобідні радикали нищать генетичну структуру клітин та доводять до їхнього завмирання. Це завмирання клітин називаємо процесом старіння. Одні люди старіються у 60 році життя, інші в сімдесятім, а деякі доживають до сотні років. Усе, залежить від швидкости процесу старіння, а швидкість процесу старіння, зумовлене кількістю ензимів „SOD" у людськім організмі.

Біжучі досліди підтверджують цю теорію.

І так: Кеннет Манкрес, молекулярний біолог з Висконсин університету недавно вилучив декілька пород плісні та ствердив, що найдовше жили ті породи, що мали найбільше ензимів „SOD". Можливість пов'язання цього винаходу з продовженням життя людини, ставить цей винахід у першім ряді найвагоміших біологічних досягнень. Бо якщо б науці вдалося хемічно випродукувати дуплікат цього ензиму, або найти побудник організму для його інтенсивнішого вирощування, тоді можна б продовжити на багато років пересічний вік життя людини. Пошукування біологічної „криниці молодости" ведеться уже від багатьох років, і більшість науковців згідна в тому, що її треба шукати в людських генах.

Згаданий на початку К. Манкрес нещодавно відкрив в клітинах плісні особливу групу генів, що їх він назвав гроном супер генів (Supergene cluster). Таке гроно складається із шести генів, завдання яких вирощувати „SOD" та інші ензими, ролі яких науковці ще досі не збагнули.

На його думку, якщо вільний радикал заатакує клітину, один із тих шести генів, що сповняє ролю реґулятора, побуджує інші гени до продукції ензимів „SOD" для боротьби з тим радикалом.

Кеннет Манкрес разом з Ричардом Катлером, біофізиком з Крайового інституту старіння, під теперішню пору досліджує методи та шляхи для штучного стимулювання дії цього генетичного реґулятора. Звичайно, це довгий і важкий шлях, який може забрати вченим десятки років. Але не виключене, що за декілька літ, а навіть місяців, учені можуть знову натрапити на речовину, яка потрапить „обдурити' людську клітину, що її атакує вільний радикал та в той спосіб побудити її гени для вирощування додаткових ензимів „SOD".

У той спосіб можна буде применшити нищівну дію вільних радикалів та припинити швидкість процесу старіння. А з применшенням швидкости процесу старіння, безпосередньо зв'язане збільшення довговічности людини.

Не виключене, що в той, або подібний спосіб ми зуміємо збільшити доцьогочасне тривання життя людини п'яти, десяти, чи навіть двадцятикратно. І це будуть здорові роки, без старечих недуг, затрати пам'яті та охоти до життя. Те все звучить, наче казка з тисячі однієї ночі, але частогусто в нашій добі такі казки стають дійсністю.

ОФІЦІЙНЕ ПРЕСОВЕ аґентство СССР ТАСС повідомило, що розпочався суд у середу, 26-го січня, над литовським католицьким священиком Альфонсасом Сварінскасом за ведення „протиконституційної та противдержавної діяльности". Це повідомлення співпало з датою приїзду до Риму першого совєтського священнослужителя, щоб отримати титул кардинала. Латвійський єпископ Юліянс Вайводс був найменований Папою серед 18-ох нових кардиналів на початку цього місяця. Деякі західні аналітики вважають, що арешт і суд над литовцем Сварінскасом має на меті придушити всякі релігійні почуття у прибалтійських народів, де Церква залишилась єдиним місцем зосередження національних почуттів.

Володимир Душник

НЕВДОВОЛЕННЯ НА ФРОНТІ АМЕРИКАНСЬКОЇ ПРАВИЦІ

Від багатьох місяців між американськими консервативними групами аж гуде від невдоволення з приводу політики президента Реґена.

Провідник „Нової правиці" Говард Филипс, голова Консервативного кокусу, заявив, що на днях відбудеться зібрання Ради для крайової політики в Тексасі, на якому обмірковуватимуть, чи праві і консервативні групи підтримуватимуть Реґена, якщо він буде кандидувати у 1984 році. Консерватисти обвинувачують Реґена в наглому звороті до лібералізму і занеханню його обіцянок. Знову ж сезонові політики та дипломати закидають Реґенові це, що він — замало гнучкий у своїх рішеннях, чим відштовхує американських союзників в Европі. Президентові теж закидають: „непослідовність" і „змінливість" в теорії і практиці у виконуванні його урядування.

Недавнє і нагле усунення Юджіна Ростова з директорства Американської аґенції для контролі зброєнь і роззброєння, спричинило повінь коментарів і статтей на тему політики президента Реґена і особистостей з його політичного довкілля.

Професор Ростов, колишній декан правничого факультету в Єйлському університеті і консервативний демократ, має великий досвід у справах роззброєння. як подає колюмніст „Дейлі Нюз" Ларс-Ерік Нелсон, Ростов увійшов у особистий конфлікт щодо формулювання закордонної політики зі суддею Вілліямом Кларком, особистим приятелем президента Реґена ще з часів його губернаторства в Каліфорнії. Згаданий коментатор натякає, що Кларк — це маломістечковий адвокат, який щойно починає розучувати американську закордонну політику. Цей самий Кларк усунув Ричарда Аллена з головства Крайової ради безпеки, і сам зайняв це становище. Кларк також усунув генерала Гейґа з посту державного секретаря, бо, на думку Кларка, ген. Гейґ був „надто чутєвим і темпераментним." Як теж Ростову і Гейґові закидають, що вони обидва були перебільшеними ентузіястами, виходячи на всілякі уступки европейським союзникам Америки. Але Ростов і Гейґ куди краще розуміли сьогоднішню ситуацію і побоювання Західньої Европи перед Москвою.

Ростов і Гейґ передбачали увесь цей сьогоднішній кремлівський сценарій, стремлінням якого саме буде відізолювати Америку а в першу черґу — порізнити Америку зі Західньою Европою, відтак із Японією, а вкінці з червоним Китаєм.

Сьогодні ми є свідками подій, які діються у Західній Німеччині, де німецькі соціял-демократи стараються виграти парляментарні вибори в березні ц. р.,а з цим стати посередниками, соціялістичними посередниками — між Америкою і Совєтським Союзом!

Критики закидають дорадникам Реґена, що вони дуже мало визнаються в европейських відносинах, що виявилося навіть у справі економічних санкцій президента Реґена щодо продажу американської машинерії Совєтському Союзові.

Ростов і Гейґ, уважають, що теперішня „зиґзаґувата" закордонна політика Уряду у Вашінґтоні діє в користь Москви, як це передбачав Ростов.

Ларс-Ерік Нелсон думає, що теперішні дорадники Реґена, не мають теоретичного знання й практики в справах европейської політику. У неділю,30-го січня віцепрезидент Джордж Буш поїхав до Европи, щоб запевнити европейські уряди в тому, що Америка дійсно є за контролею зброєння та що в президента Реґена є справжнє бажання переговорювати з представниками уряду Совєтського Союзу, щоб радше встановити хоча б нестійку стабільність, як довести до конфронтації з Москвою.

Однак у зв'язку з усуненням трьох видатних експертів в европейських справах — Аллена, Гейґа і Ростова — завдання Буша буде тим більше утруднене, бо вони добре знали американсько-европейські відносини, і могли бути прихильниками дійсного союзу зі Східньою Европою.

Богдан Цимбалістий

КУДОЮ ДАЛІ?

V.

Наші найголовніші завдання

Мабуть не буде великих різниць між українцями щодо визначення тих завдань, що їх наклала історія на українську еміґрацію. Перш усього вільні українці в ЗСА — мають обороняти і репрезентувати інтереси України, бути головним речником поневоленого українського народу перед американськими властями. Це саме завдання мають українці в інших країнах вільного світу у відношенні до властей їхніх країн. Коли українському народові закрито уста, коли нібито в його імені забирають у світі голос усякі маріонетки Москви, обов'язком вільних українців говорити в його імені.

Рівночасно з цим існує конечність поборювати іґнорацію й фальшиві інформації про наше минуле, про наші змагання, що їх поширюють в світі наші вороги. На місце їх обов'язком вільних українців є говорити — як каже втерта фраза — правду про Україну.

У зв'язку з цим стоїть завдання плекати українську національну змістом і формою культуру й науку вільну від перекручувань і фальшувань, як це тепер діється в Україні.

Щоб могти якнайдовше виконувати цю свою ролю українська вільна громада повинна дбати про виховування молодого покоління в дусі українського патріотизму.

Вкінці обов'язком нашим є допомагати безпомічним українцям в усьому вільному світі, чи це будуть втікачі з Польщі чи з України, видворені дисиденти, чи жертви якихось землетрусів. Ідеться про матеріяльну, моральну і часто леґальну допомогу.

Хто і як має їх здійснювати?

Раз узгіднивши наші головні цілі, наступним кроком повинно бути обміркування тих засобів, які привели б до бажаних успіхів. Знаючи свої цілі і методи успішної роботи, можна тоді без витрати часу і енерґії на зайві полеміки й диверсії зосередити всі наші сили й ресурси для їх здійснювання.

Почнемо наші міркування від допомоги. Ми вже маємо центральну організацію для цієї цілі, а саме ЗУДАК. Вся допомогова акція повинна бути скерована через цю установу. Маючи більші ресурси, вона може розвинути допомогову акцію для різних категорій потребуючих українців, наприклад, для старших немічних українок і українців, які часто опущені, самітні, доживають свого віку в чужих кліниках для старших (Nursing Homes). Просто скандал, що досі ми не зорганізували таких клінік для наших людей, дарма що на таку ціль можна дістати федеральну і стейтову допомогу. Чимало немічних жінок, вдів по наших видатних культурних діячів мусять доживати свого віку в російських кліниках, де можуть принаймні порозумітися.

Існують чутки, що Визвольний Фронт перебрав ЗУДАК. У тому нема нічого неґативного. Якщо члени Визвольного Фронту виявлять свій динамізм і жертвенність в несенні допомоги потребуючим українцям — це буде ще одним великим осягом нашої вільної громади. Нема нічого шляхетнішого як ривалізація в допомозі потребуючим. Якщо б керівництво ЗУДАК-у керувалося у своїй допоміжній акції якимись груповими партійними мотивами і симпатіями, вони діяли б проти статуту й могли б бути потягнуті до судової відповідальности. Американське судівництво дуже строго карає усякі прояви дискримінації на основі релігійних, світоглядових чи політичних різниць гуманітарними установами. Зрештою, якщо б акція ЗУДАК-у комусь не подобалася, кожна одиниця чи організація може дати свою допомогу, кому вважає конечним. Однак,покищо не мусимо антиципувати неґативний розвиток. Маємо ЗУДАК з енерґійним керівництвом, сама установа має досвід, леґальне визнання і відповідні контакти — отож вся наша допомогова акція повинна йти через неї.

Національним вихованням повинна займатися спеціяльна Виховна Рада, яка складається із представників наших цілоденних шкіл, шкіл українознавства, учителів, представників організацій молоді, спеціялістів виховників, психологів, зацікавлених представників батьків. Щоб могти виконати успішно свої завдання, вона потребувала б більшого Виховного Фонду. Минулого року я запропонував, щоб Український Народний Союз, маючи широку організаційну сітку по усій Америці, допоміг до створення такого фонду, закликаючи своє членство та все громадянство складати щороку лише 5 долярів від родини на виховні потреби. Дуже багато осіб прийняло цю пропозицію дуже позитивно, включно з членами Екзекутиви УНСоюзу. Ідеться тільки про те,щоб почати її здійснювати. Якщо б так сталося, тоді наша громада не давала б як тепер дві тисячі долярів річно на виховні потреби, а двісті тисяч, або і більше. Це була б реальна допомога справі виховання нашої молоді. Тоді можна б вишколювати учителів, видавати підручники, виховні фільми, допомагати потребуючим батькам посилати своїх дітей до шкіл чи літніх таборів.

Розвиткові науки й культури служать наші наукові центри та установи, в першій мірі Гарвардський Український Науковий Інститут, УВАН, НТШ, Український Інститут Америки, Об'єднання Письменників Слово, Український Музей, Об'єднання і Клюби Мистців, та різні журнали. Науку і культуру творять одиниці, тобто наші науковці, які працюють, як професори університетів, письменники, мистці, публіцисти. Українське громадянство має виявляти зацікавлення до їхніх праць, купувати їх книжки, організувати технічну допомогу, збирати відповідні фонди. Треба признати, що наше громадянство виявило досить зрозуміння для потреб української науки, коли склало понад 4 мільйони долярів на створення наукового центру при Гарварді. Між жертводавцями на цю ціль є десятки меценатів, з яких кожний жертвував кільканадцять тисяч і часом кількасот тисяч дол. Є вже серед нас одиниці, які творять власні малі фундації для підтримки літератури. Якщо Український Народний Союз створить вже давно заповіджену Культурну Фундацію, це був великий поштовх і допомога для розвитку нашої культури.

Потребу поширювати правдиві інформації про Україну і поборювати всякі фальшування в легко доступній формі відчували в нас давно. М. Шлемкевич був створив для цієї мети Український Публіцистичний Інститут.

(Продовження буде)

Прем'єра опери М.Кропивницького в Пармі

Євген Садовський

Чи повірять читачі, що до українців Великого Клівленду загостив цього року св. Миколай і в дарі любови своєю чарівною силою перемінив декого з них в артистів опери, щоб в його святочні дні, 18-го і 19-го грудня, вони відіграли українську народну оперу „Сватання" Марка Кропивницького?

Отже таке „чудо" сталося у нас з ініціятиви і старанням диригента хору „Дніпро" Євгена Садовського, який силами цього хору приготовив протягом п'ятьох кварталів ту оперу М. Кропивницького (1840 - 1910), першорядного актора, творця професійного театру, композитора і автора біля 40 відомих п'єс, що досі не сходять зі сцен. Опера у трьох діях „Зальоти соцького Мусія" (або також „Пісня в лицях") мало популяризована і поза українськими землями поставлено її тепер уперше в Америці під придбаною і усучасненою назвою „Сватання" та з пропущенням другої дії, що зовсім непомітне у змісті-лібретто.

У постановці заанґажувалося 38 членів „Дніпра": його диригент Є.Садовський був музичним керівником і диригував оркестрою, Петро Шокалюк режисерував, Тимофій Белінський намалював гарні декорації (сільський краєвид і нутро хати в другій дії) та співав ролю Яцька (його жінкою була Надія Якимцов); про костюми полтавського реґіону минулого століття подбала Ірина Радзикевич, необхідним на сцену реквізитом заопікувалася Дарія Тимош, характеризацію усіх акторів провів колишній директор театру Омелян Урбанський, обов'язки суфлера приділено Олі Калушці, а адміністрацією обтяжено Євгена Палку.

Головні ролі співали: Зірка Шокалюк — Галина, д-р Юрій Юрій Оришкевич — Максим, який, врешті, посватав Галину, і Роман Кассараба — соцький Мусій, що залицявся до Галі, але, втративши її для молодого Максима, став їх старостою, а їх партнерами дій були згадані вже Т.Белінський з Н.Якимцовою, Дарія Раковська (Ганна), Анна Менсфілд і Христя Сива (Світилки), сваха Ірина Місько, а інші як статисти — гості на сватанні.

У постановці помогла школа українських танців „Каштан", інструктор якої Маркіян Комічак відомий вже і поза Клівлендом, уклав хореографію і з 28-ма учнями обох статей доповнив дію опери народними танцями.

Публіка, що в обидва вечори заповнила авдиторію коледжу повіту Каягоґа в Пармі, довго оплескувала сольоспіви, дуети, поодинокі сцени, танці „Каштанят" та після фінального гуртового співу з участю всіх виконавців у народних одягах.

Щасливе авторське закінчення сільських залицянь перемогою парубка над удівцем, виявлене радісною й могутньою мелодією, що завершила півторигодинний музичний романтичний спектакль, а слухачі, вдоволені високим рівнем виконання, довго нагороджували невиявлені досі місцеві акторські таланти, — особливо співаючих провідні ролі, — що створили атмосферу якісного театру-опери, з показом рідного (призабутого тут) фолкльору, побутового і музичного. Ми захоплювалися гарними голосами, виразною дикцією виконавців, мелодійними композиціями, збагаченими поміркованим супроводом оркестри та, крім того, відмічуємо добру режисуру чергуючих і гуртових сцен та синхронізацію рухів усіх танцюристів. Ні в чому не вичувалося недотягнень чи аматорства.

Від імени громади ансамблеві подякував голова УЗО — Відділу УККА д-р Б.Футей і вручив квіти диригентові Є.Садовському.

Хорові „Дніпро" і його основникові Є.Садовському, що вже 32 роки культивує у Клівленді українську хоральну й оперову музику та запізнає з нею слухачів Північної Америки, за цю прем'єру й пошанування призабутого корифея Марка Кропивницького належиться велике признання й вдячність. Першою театральною поставою цього хору була оперета „Наталка Полтавка" Котляревського-Лисенка, яку його члени відіграли 21-го лютого 1970 року під мистецьким керівництвом Є.Садовського і режисурою акторки Олени Бенцаль Карп'як.

Кількасторінкова програмка з потрібними поясненнями у двох мовах зісталася пам'яткою по цій рідкісній і такій шляхетній культурній і музичній праці хору „Дніпро" під дир. Є. Садовського.

З нагоди 25-ліття хору „Дніпро" у Клівленді його Управа під кермою інж. Олега Мороза випустила альбом з двох платівок із записом 16 пісень, співаних на концертах у різних містах в 1962-79 роках. Альбом продукувала фірма „Артс Інтернешинел" у Дітройті, а його ціна — 12 дол.

З оперою „Сватання" хор плянує завітати до інших поселень, а найперше до Дітройту, з яким Клівленд віддавна втримує добросусідські зв'язки.

Степан Кікта

Святочне проголошення Епархії Української Католицької Церкви в Австралії

У Мельборні в неділю, 19-го грудня 1982 року відбулося незвичайно врочисте проголошення Епархії УК-Церкви в Австралії. До 1982 року УКЦерквою кермував єпископ Іван Прашко, на правах екзарха. Проголошення Епархії треба вважати історичною подією у житті української спільноти в Австралії.

Не зважаючи на порівняльно мале число українців в тій країні, загально відомо, що їх вважається одною із найліпше зорганізованих іміґрантських груп. На осібне відмічення заслуговує Українська Католицька Церква, без сумніву найчисленніша і найактивніша українська одиниця в Австралії.

Під сучасну пору УКЦ нараховує понад 23,600 вірних при чому у протилежність до інших наших установ їхнє число зростає щорічно. Церква має свої осередки в кожному стейті, парохії в Сіднеї, Брізбейні, Мельборні, Аделяїді, Перті, Джілонгу, а при них—церковні братства і сестрицтва, хори (дорослих і молодечі), суботні школи тощо.

В загальному в Австралії є дев'ять церков, а саме: по одній в Сіднею, Брізбейні, Перті, Джілонгу, дві в Аделяїді та дві в Мельборні. Обслуговують ті церкви дев'ять священиків. Є також три жіночі манастирі СС Василіянок, яких сюди спроваджено з Арґентини. Так як всюди монахині виконують цілий ряд корисних праць, між ними—ведуть дитячі щоденні садочки, до яких ходить по кількадесятеро дітей.

УКЦ має також свою центральну організацію—Об'єднання Українських Католицьких Організацій в Австралії (ОУКОА), своє власне видавництво і друкарню „Просвіта", свій тижневик „Церква і Життя". Централею УКЦ є Мельборн, столиця стейту Вікторія, де побіч величавої катедри знаходиться осідок єпископа Івана Прашка, відомого українського патріота.

На окрему згадку заслуговує мельборнський український музей, повний не тільки всяких ікон, стародавньої української ноші, вишивок, зразків народного мистецтва, різьб, килимів, рушників, але також чимало таких речей як, наприклад, стародруки, Євенгалії, богослужебні книжки тощо. Дуже багато з того всього—це речі, які мають по кількасот років. Музей той—заслуга молодого, тут вже вихованого священика о. Хоркавого, який від кілкадцятьох років, не шкодуючи труду і грошей, їздить по цілому світі, збираючи матеріяли для музею. Дуже багато є експонатів, які подарували українці в Австралії. Музей той ні в чому не гірший хоч би від музею на Другій авеню в Ню Йорку.

Також з ініціятиви УКЦ по всіх осередках українського поселення в Австралії було створено кооперативні щадниці, які під сучасну пору диспонують капіталом понад 30 мільйонів долярів, що в порівнянні до кількости українців тут треба вважати майже фантастичним осягом.

Офіційне проголошення Епархії відбулося під час Торжественної Служби Божої, яка почалась при участи більше ніж тисячі вірних в катедрі свв. Петра і Павла в Норт Мельборні.

Під час Св. Літургії проповідь про історію УКЦ в Австралії та про мученичий шлях УКЦ виголосив о. митрат Ігор Шпитковський.

По закінченні молитви прийшло до офіційного проголошення Епархії. Відбулося відчитання двох папських буль, якими Св. Отець назначив нашого владику єпископа Івана Прашка першим епархом. Офіційна назва Епархії УКЦ в Австралії є „Епархія Мельборнська свв. Петра і Павла для українців католиків візантійського обряду в Австралії, Новій Зеляндії та Океанії".

В торжественній Св. Літургії, проголошенні Епархії та врочистостях взяли участь майже всі наші священики, єпископ Іван Прашко, кількадесять священиків католиків-австралійців, десять австралійських єпископів та апостольський нунцій в Австралії, архиєпископ Л.Барбаріто.

Під час Служби Божої співав катедральний хор під проводом мґра О. Куціля. До Причастія приступило більше ніж 500 вірних.

Після закінчення церковних відправ більше ніж 500 гостей, включно з австралійським духовенством, виповнили залю прекрасного відновленого Народного Дому в передмісті Мельборну-Ессендоні, де відбувся бенкет та короткий концерт, які закінчилися по півночі.

На бенкеті виголосили промови від ОУКОА Хіцяк, від Української Православної Церкви пресвітер о. Стасишин, від вірних в Австралії митрат о. Іван Шевців, Архиєпископ Мельборну—ФТ Літл. Відповідав усім єпископ І.Прашко. Бенкетом і взагалі організацією цієї врочистості проводив, як звичайно вміло, ред. Юрій Венгловський.

На закінчення треба додати, що довгі, довгі роки австралійська Католицька Церква та її представники єпископи ставилися навіть ворожо до УКЦеркви. Але тепер українці та словінці— єдині католики не-австралійці, яким офіційно дозволено мати свої власні церкви. Поляки, італійці та мальтийці мусять ходити до австралійських церков. Але їхні священики, які підлягають юрисдикції австралійських єпископів, можуть відправляти Богослуження для своїх вірних.

Зчасом відношення до УКЦ австралійців помітно змінилося, багато в тому заслуга єпископа І.Прашка, а може ще більше нашого Патріярха, який відвідав Австралію двічі і якого тут приймали з усіми найвищими почестями. Розуміється, чимала заслуга також, всіх вірних та дуже прикладних священиків.

ОБЕ

Шкільна молодь в Дітройті колядує

Народна Школа Непорочного Зачаття у Дітройті

Дня 19-го грудня 1982 року відбувся в Дітройті традиційний Різдвяний концерт українських коляд і щедрівок, виконавцями якого були шкільні хори—хор української середньої школи і хор початкової школи при церкві Непорочного Зачаття Гемтремку. Керівником обох хорів є молода вчителька музики Ляриса Стасів-Гнатюк, яка з молодечою вервою, фаховістю і подиву гідною працею доказала численним зібраним на концерті, що з нашими дітьми можна осягнути непересічні успіхи. Безперечно, у підготовці цього виховного концерту допомагали їй Сестри, учительский збір і о. парох Бернард Панчук, ЧСВВ.

О 5-ій год. по полудні в чудово освітленій просторій церкві Непорочного Зачаття розпочався цей святочний різдвяний концерт. На проповідниці з'явився о. парох, який впровадив нас у містерію Різдва Христового своїм святочним словом і колядою „Бог Предвічний", яку виконали наші діти, учні початкової школи. Дзвінкі й чисті голоси з дитячою щирістю вітали новонародженого Ісуса нашими гарними колядками—„Во Вифлеємі", „По всьому світу", „Нова радість стала", „Дивная новина" і „Небо і земля".

У цих веселих колядках ми також почули молодих солістів: Х.Карпінська, Е. Миколенко, Л.Юзич і Н. Скорупа. Батьки, Отці, Сестри і численні зібрані з великою увагою слухали і подивляли осяги нашої молоді, яка вже сьогодні під проводом наших виховників звеличує наші різдвяні звичаї і плекає наші традиції.

У другій частині концерту виступив хор середньої школи, який з пієтизмом виконав коляди на хорах, а саме: „Бог народився", „Днесь поюще", „На Йорданській річці", „На небі зірка", „Спи, Ісусе", „Щедрик", „Різдвяні дзвони"", і „Тиха ніч". Присутні почули також гарних солістів—С.Гришко, Д.Конопада, А.Ляш, У. Ременюк, О.Совірка, Л. Стопчинська і Н.Несторович. Хорам акомпаньювали брати Андрій і Юрій Стасіви, члени розвагової оркестри „Каменярі".

Про відповідну прикрасу церкви подбала Сестра Миронія—Сестри Служебниці, а над підготовкою всієї програми жертвенно працював дбайливий директор середньої школи Петро Стасів.

Ми всі повинні допомагати нашим виховникам у збереженні нашої молоді, головно тепер, коли ворог нищить нашу культуру в усіх проявах нашого життя!

Христина Юзич

Л. Вербицький...

(Закінчення зі стор. 1)

шого внука, „справжнього американця", бо малий Михась народився вже тут і ось ось матиме два роки. Як музикант, Л. Вербицький зміг влаштуватися за фахом, бо музика „не потребує перекладача". Він грає для сеньйорів-громадян в американському Домі для старших. Має він часті замовлення виступати як акомпаньятор і диригент, дає лекції музики. Але найбільше його вабить компонування-писання музичних творів, що йому успішно вдається робити попри велике навантаження працею для заробітку.

Леонід Вербицький був визнаним композитором в Україні. Він народився в 1930 році на Харківщині в сім'ї мистця-маляра Захара Вербицького. Музикально обдарованою була його мати-українка Олена, яка деякий час навіть мріяла про професійний спів. Завдяки матері вже в чотирирічному віці малий Леонід почав навчатися гри на фортепіяні; в сім років його прийняли до музичної початкової і середньої школи ім. Лисенка в Києві, де він провчився до початку Другої світової війни, коли його родину „примусовим порядком" евакуювали з Києва в глибину СССР. В тому ж часі батько його загинув на війні.

Після закінчення війни Л. Вербицький далі навчався музики — хорового диригування в музичному училищі, де розпочав писати власні композиції. Тут він вчився під керівництвом відомого проф. Романа Верещаги, композитора немалої величини. Молодий студент писав інструментальні твори для скрипки, фортепіяна і флейти. З 1949 року — він студент Київської консерваторії в клясі композиції, де його професором був славнозвісний український композитор Борис Лятошинський. Здобувши вищу освіту, Вербицький працював музичним керівником оркестри та виступаючи з відомими співаками як акомпаньятор на концертах естради. У творчому доробку композитора багато пісень, романсів, інструментальних творів та музики написаної для фільмів (мультиплікати), драматичних спектаклів, радіо і телепередач. Серед улюблених пісень публіки в Україні такі пісні Вербицького, як „Лелеки", „Чари чорних віч", „Жоржини", „Іде дівча", „Карусель" та багато інших сучасних ліричних пісень про кохання. Він був автором мелодій до радіо - розважальної передачі „Від суботи до суботи", музики до вистави „Варшавська мелодія" у постановці Київського академічного драматичного театру ім. Лесі Українки (популярно — Російська драма), де багато років працював маестро Вербицький завідувачем музичної частини. Суттєвим моментом праці композитора, — розповідає він, — стало пропаґування легкої української музики, тому Л. Вербицький перебував постійно в подорожах по Україні. Такі „творчі подорожі" відбувалися і поза межами УССР, — розповідає маестро, — коли він очолював т. зв. „творчі бриґади" майстрів сцени, до складу яких входили славні українські співаки: Євгенія Мірошниченко, Дмитро Гнатюк, М. Кондратюк, Ю. Гуляїв, К. Огневий та інші.

Разом композитор написав понад 400 музичних творів різних жанрів, і дещо з цього стало відомим навіть за межами СССР. Ось цікава деталь: пісню „Лелеки" записала на платівку в 1973 році українська співачка Галина Андреадіс в Арґентині. А це ж було шість років перед виїздом композитора у вільний світ. Композитор з родиною залишив Україну тому, що на Заході дійсно можна вільно творити. За цей час він встиг скомпонувати кілька нових творів, і ось сім з його найновіших пісень (плюс чотири з попереднього мистецького доробку) наспівала касетковим звукозаписом під назвою „Слід на землі" відома драматична артистка і співачка пісень естрадного жанру Евеліна Белюць, під супровід інструментального ансамблю. Це власне ця співачка — ідеальна виконавчиня пісень цього типу, буде ілюструвати своїм співом зразки композицій Вербицького на його Авторському вечорі в Ню Йорку, на який запрошує всіх українців сам композитор як і пропонує набути касетки — „Слід на землі", замовляючи їх на адресі: Leonid Verbitsky, 200 Corbin Place, 6F, Brooklyn, N.Y. 11235. Серед наспіваних пісень є пісні на слова таких авторів з діяспори, як Тарас Грицай, Анатолій Юриняк і Наталія Войновська, про яких мистець говорить з вдячністю і подивом, бо це і вони допомагають йому тут нести невмирущу пісню в світ.

Українське Різдво в Річмонді

Група українців із Стетен Айленду Н.Й., зібралася як і в минулому році на подвір'ї будинку міської управи в Річмонді, щоб 7-го січня 1983 року засвітити ялинку, заспівати українські колядки і відсвяткувати українське Різдво Христове. Завдяки піврічним ходженням до БГР і писанню листів до президента міської управи Антоні Ґаста, нашій громадянці Лесі Гевка-Печко вдалося дістати офіційне позволення від А. Ґасти відсвяткувати українське Різдво перед будинком міської управи відспіванням українських колядок і засвітленням ялинки, яку, звичайно, в цей день забирали. Розпочинаючи від минулого Різдва А. Ґаста ці святкування впровадив офіційно в календар подій на Стетен Айленді. Також і в цьому році П. Печко підбала про те, щоб повідомити всіх українців, запросити американців і улаштувати святочну перекуску.

Свято розпочалося о год 4:30 по полудні і його офіційно відкрив директор міської управи в Річмонді Д.Креймер, що сам є українського походження, пояснюючи присутнім причину і цілі цього свята. Після цього д-р Петро Гевко з Філядельфії пояснив присутнім різницю між григоріянським і юліянським календарями, за яким відбувається українське Різдво Христове. Він провадив цю святочну імпрезу аж до її закінчення.

Від громади Стетен Айленд виступив Тед Медвідь. В короткій змістовній промові він пояснив різницю святкувань Різдва в Америці і Україні під комуністичною окупацією, закликаючи присутніх у думках перенестися в Україну і пригадати терпіння своїх братів і сестер, які не можуть вільно святкувати під совєтським режимом.

Тому що церковний хор місцевої церкви не прибув на свято, то колядки співали самі присутні за допогою фахових співачок Орисі Гевко, Марусі Домбчевської і д-ра Гевко. Атракцією свята був виступ 14-річної учениці з Бруклину Калини Чолган, яка без музичного акомпаньяменту чудово проспівала „Що то за предиво...". Колядування закінчилося співом „Тиха ніч" українською і англійською мовами.

Не зважаючи на вітер і мороз, свято розпочалося у присутності біля 50 осіб і дітей, але на кінець його прибуло більше ніж сто людей. Деякі наші співгромадяни, переходячи біля міської управи, зупинялися, щоб послухати колядування, і запитували про причину цього зібрання і співів.

Свято було б ще більш величавим, якби церковний хор взяв участь у колядуванню. На святі бракувало також багатьох інших осіб, які могли і повинні були прийти, щоб показати американцям про велику присутність українців на Стетен Айленді.

Після закінчення колядок ялинка автоматично засвітилася. Всі присутні були запрошені на святочну вечерю, яку приготувало сестрицтво місцевої церкви під керівництвом голови Марії Савицької. Під час вечері присутні мали також нагоду познайомитися з деякими урядниками міської управи.

Про це українське Різдво газета „Стетен Айленд Едвенс" подала фотографію учасників і помістила статтю майже на чверть сторінки.

К.Ц.

ЯПОНСЬКІ ІНЖЕНЕРИ і робітники закінчили в четвер, 27-го січня, пробивання найдовшого в світі 33,7-милевого тунелю під протокою Цуґару. Прем'єр-міністер Японії Ясуґіро Накасоне мав честь натиснути ґудзик в своєму кабінеті в Токіо і викликати вибух динаміту, який розбив останню ґранітну перегородку, яка залишалася між двома кінцями тунелю. Тунель, який з'єднає основний острів Японії з північним островом Гоккайдо, буде коштувати при закінченні робіт у 1986 році, після 22 років праці та прокладення двоколійної залізниці, 2,23 більйона долярів.

60,000 дол. на Фонд Мартирології України при Фундації УВУ

Фундація Українського Вільного Університету в Америці (ФУВУ) повідомляє, що 9-го грудня 1982 року при Фундації УВУ встановлено окремий Фонд Мартирології України (ФМУ). Для цього Фонду відкрито окреме конто в кредитовій кооперативі „Самопоміч" в Ню Йорку.

Основник і перший жертводавець ФМУ на власне бажання залишається анонімним меценатом. Він склав на цей Фонд перших 60,000 долярів, зазначивши при тому, що це на видавничі потреби, тобто фінансування вже готових до друку збірників, наукових праць чи розвідок з мартирології соборних земель України. Цей княжий дар та гідний приклад до наслідування людини, що з любови до рідного народу і поневоленої батьківщини жертвує на ФМУ свій заощаджений капітал на протязі довгих років праці, знаючи, що на схилі віку, це не тільки найкращий і шляхетний почин, яким можна допомогти батьківщині, але, перш за все, це утривалення нашого історичного минулого і зобов'язання грядучих поколінь.

Фундація УВУ доложить всіх зусиль, щоб постійно доповнювати і розбудовувати цей Фонд. Буде шукати нових меценатів чи фундаторів і спонзорів поодиноких проблем, питань, теренів чи ділянок мартирології України. Зорганізування додаткових фондів на покриття коштів збирання матеріялів, наукового опрацювання їх і приготування до друку — це чергове головне завдання.

Ми віримо, що знайдемо багато свідомих українських людей меценатів для такого важливого і конечного Фонду мартирології України, та що заангажуються молодші українські наукові сили, які радо віддадуть свою працю, так як віддав наш перший меценат.

Україна на протязі століть з огляду на її геополітичне положення пережила багато важких і трагічних часів. Сусіди України століттями різними засобами грабували і нищили її культурні надбання і поневолювали її народ. Ми є живими свідками рафінованих затій різних окупантів нашої землі. Поміж нами є ще багато наочних свідків, які пережили масові розстріли, вивози, голод, концентраційні табори, нищення національних духових надбань — бібліотек, музеїв, старинних церков, мільйонів невинних людей, а навіть могил і цвинтарів.

Ми сьогодні є свідками з одного боку жорстокої доби і намагань ворогів знищити українську націю, а з другого — бравурної доби, доби самооборони, героїзму і жертв, та зростання національної свідомости, відпорности та гідности. В XX столітті наші діди і батьки три рази ставали до створення власної держави. Кожний раз це коштувало тисячі, а то й мільйони жертв, тільки для того, щоб з більшою наснагою і любов'ю готовитися до чергового і колись переможного змагу.

З огляду на бездержавність, постійну самооборонну боротьбу та безоглядну жорстокість і перфідність окупантів українських земель, багато даних з тих трагічних днів неволі, як і світлих моментів боротьби пропадають безслідно. В Україні немає жадних можливостей, щоб над ними працювати. Брак часу, людей, фінансів, зокрема не раз складність обставин на поселеннях, зупиняють систематичну працю над мартирологією українського народу та реєстрацію її в нашій історичній пам'яті для майбутніх поколінь.

Правда, вже є кілька добрих спроб, мемуарних і документальних праць з мартирології України. Все це замало. Бракує солідно опрацьованих монографій та взагалі наукових праць. Крім того, турбує всіх постійний безповоротний журавлиний відхід сучасників і учасників тих подій, які назавжди забирають зі собою неповторні відомі тільки їм історичні факти.

Ми віримо, що започаткований Фонд Мартирології України при Фундації УВУ, шляхом своєї фінансової допомоги для дослідів, збірних праць чи монографій в цій ділянці, допоможе хоч частинно зібрати, упорядкувати, науково опрацювати і видати друком матеріяли про кривди, заподіяні українському народові і тим самим зареєструвати їх в українській історичній пам'яті для майбутніх поколінь. Це до певної міри заповнить цю національну прогалину.

Про ближчі інформації у справі Фонду Мартирології України, а також пожертви чи бажання спонзорувати монографію або якусь із проблем в цій ділянці, — просимо висилати і писати на адресу Фундації УВУ.

Петро Ґой

Інвазія...

(Продовження зі стор. 2)

ти тісні форми чужих тоталітарних структур. Почалася ревіндикація справжньої політичної структури. Народ почав боротися проти проковтнення монопартійною державою.

Чи можливо назавжди включити в чужий організм Москви чи СССР у „велику соціялістичну родину" рабів 35-мільйонового польського народу, який релігією і традиціями пов'язаний із Заходом? Чи завжди засуд і рішення Ялти будуть обов'язувати, а також рішеня Гельсінок, де Захід погодився на поділ світу? Що є війна, а що самооборона народу?

Нелогічність режимової преси вже давно в Польщі стала джерелом кпин. Так режимова преса впевняла, що в Польщі нема політичних в'язнів. І в той час у в'язницях сидять інтелектуалісти-противники режиму і звичайні робітники.

Москва теж впевняє, що в СССР немає політичних в'язнів-дисидентів, а є звичайні побутові злочинці.

Режим боїться страйків і в свою чергу лякає суспільство великими від них втратами. А свого часу режимова преса тріюмфувала з приводу страйку портових робітників в Англії, який тривав два місяці. Поляки жартують — „не смійся дядьку з чужого випадку". Совєтська преса називала страйки в Польщі — „тимчасовим припиненням праці". Щож? Можна і так!

Поляки навіть не мріють, що можуть вирватися із системи сателітних країн. А втім такого виходу не хоче Англія, Західня Німеччина, Франція і також ЗСА.

Польські інтелектуали не зовсім певні ролі польської армії у великому конфлікті. На їхню думку, польська армія це засіб совєтизації Польщі. А міністер оборони ЗСА назвав Ярузельського совєтським генералом у польському мундирі. Тим викликав велику злобу Ярузельського.

Але все таки, що робити з Церквою? В Церкві нормально люди шукають рятунку, підтримки, надії, без якої не можна жити так як без кисню. Люди в Польщі опинилися в порожнечі. Старої Польщі нема, нова не народилася.

Покійний кардинал Вишинський в проповіді сказав: „Пам'ятаймо чим для людини є XX століття. Це доба тоталітарних устроїв, які почали війну з народом. Церква бореться за людину і її права. Боротьба провадиться з діяматом (діялектичним матеріялізмом). (Скептики кажуть, що ніхто не знає, що воно таке). Діямат це нова релігія, нова теологія".

Сере інтелектуалістів починає зроджуватися непевність. В італійській телевізії польський архиєпископ Ґлємп виступив з думкою, що західня преса представила у кривому дзеркалі „наш уряд" — себто уряд Ярузельського. І далі — „наш уряд" хоче, щоб відвідини Папи Івана Павла II були кроком у напрямі повернення публічного спокою, а не поглиблення кризи. „Солідарність" пішла задалеко, бо не тільки заатакувала „наш уряд", але вийшла з-під контролі Церкви.

У Польщі хочуть викинути на смітник історії саму назву „Солідарність" як історично-політичний пароксизм. Ярузельський переконав Церкву у своїх добрих намірах. А розчавлений польський рух до свободи відіб'ється на всіх сателітних країнах враз з Україною. У Москві сичать — ми їх кормимо своїм хлібом, а вони бунтують.

Уряд Ярузельського зліквідував „Солідарність", але її ідеї живуть у свідомості поляків. Влада вжила військову силу. Це було легко зробити за ініціятивою, або наказом Москви. Одначе уряд Ярузельського не має програми. Поворот до терору доби Сталіна неможливий, хоч як того хочуть польські неосталінці. Одначе чорна тінь реакції впала на польську культуру, літературу, на цілі покоління.

Впровадити воєнний стан було легко. Що робити далі невідомо. Для „Солідарности" і цілого польського суспільства впровадження воєнного стану — „автоінвазія" — було твердою лекцією реалізму. Уряд Ярузельського повірив у леґенду, що може керувати суспільством, яке вже зазнало подуву волі і свободи слова.

Французька преса висловилася так: „Війну з поляками провадив власний уряд. Та трудно поставити на коліна народ, який протягом 18-ти місяців навчився вільно дихати, стояти на власних ногах, для якого слово „соціялізм" не було провокацією на пародію".

Пресовий Фонд „Свободи"

На цьому місці друкуємо імена тих ВШ. Громадян, що надіслали свою пожертву на фонд „Свободи", англомовного „Українського Тижневика" і дитячого журналу „Веселка", і потверджуємо з подякою висоту одержаної суми.

ЛИСТА ч. 3.

- Р.Кушнірчук, Воррен 20.00
- З.Козак, Ратерфорд 17.00
- І.Романишин, Левіттовн 15.00
- І.Бекерський, Таксідо 12.00
- Т.Гайдукевич, Флинт 12.00
- Д-р М.Новосад, Елгін 12.00
- Й.Порайко, Лос Анджелес 12.00
- І.Городиловська, Чикаґо 10.00
- М.Садовський, Ст. Луіс 10.00
- П.Дуда, Виндзор 8.00
- В.Гнідий, Філядельфія 7.00
- І.Кузь, Пассейк 7.00
- І.Кушнір, Гемтремк 7.00
- І.Марич, Парма 7.00
- Т.Новосівський, Раквілл 7.00
- І.Олійник, Бет 7.00
- Й.Ференс, Асторія 7.00
- Монс. М.Харина, Філядельфія 7.00
- В.Василишин, Віндгем 5.00
- Ю.Кисілевський, Бронкс 5.00
- С.Кравченюк, Джерзі Сити 5.00
- С.Решетило, Ірвінгтон 5.00
- Т.Саврук, Бетлегем 5.00
- І.Серант, Ню Йорк 5.00
- М.Цибик, Тамс Рівер 5.00
- В.Мацьків, Черчвілл 3.00
- Г.Баландюк, Гартфорд 2.00
- Е.Бедрій, Рочестер 2.00
- С.Бобиляк, Клифтон 2.00
- К.Боковець, Ґарфілд 2.00
- С.Брезіцька, Ню Гейвен 2.00
- І.Була, Есекс 2.00
- П.Василів, Чикаґо 2.00
- М.Ґілета, Бруклин 2.00
- П.Ґут, Юньйон 2.00
- Ч.Гаргай, Канайогарі 2.00
- Е.Гречило, Лонг Айленд Сиґі 2.00
- Я.Дадига, Клівленд 2.00
- М.Дорожинська, Со. Голанд 2.00
- В.М.Дорощук, Норт Роєлтон 2.00
- А.Р.Ґной, Філядельфія 2.00
- М.Гнатик, Енгелвуд 2.00
- В.Грицик, Ню Йорк 2.00
- П.Гуменюк, Вай Міллс 2.00
- М.Завіський, Баффало 2.00
- О.Зарічний, Сиракюз 2.00
- М.Ільків, Бруклин 2.00
- Т.Кікцьо, Бриджв'ю 2.00
- М.Кіндрачук, Ірвінґтон 2.00
- П.Кіра, Лігайтон 2.00
- О.Кміцікевич, Перу 2.00
- А.Кольман, Семіноль 2.00
- Ю.Корбин, Аркадія 2.00
- І.Кривоніс, Норвич 2.00
- І.Криско, Бриджпорт 2.00
- С.Ладанай, Ферв'ю 2.00
- Ю.Левченко, Дірборн 2.00
- Владика В.Лостен, Стемфорд 2.00
- М.Луцишин, Чикаґо 2.00
- Й.Любецький, Ґлендейл 2.00
- В.Мандюк, Ірвінґтон 2.00
- Я.Масюк, Філядельфія 2.00
- Е.Марущак, Нюарк 2.00
- М.Медвідь, Ст. Пітерсбург 2.00
- Л.Медицька, Парма 2.00
- С.Мисюга, Ваєндот 2.00
- Д.Мозіль, Клівленд 2.00
- В.Новицький, Лебанон 2.00
- Е.Павлиш, Бервин 2.00
- В.Папіж, Дітройт 2.00
- Т.Пастушенко, Ірвінґтон 2.00
- В.Пеп'юк, Сеймор 2.00
- Дж. Пітик, Піттсбурґ 2.00
- Й.Полатайко, Піттсбурґ 2.00
- П.Потапенко, Дітройт 2.00
- І.Присташ, Бетлегем 2.00
- Н.Світлична, Ірвінґтон 2.00
- В.Сидор, Рочестер 2.00
- С.Сеґейда, Форт Лодердейл 2.00
- Л.Серафин, Трой 2.00
- В.Сілецький, Лорейн 2.00
- Е.Скоцко, Сілвер Спрінґ 2.00
- І.Слободян, Енґельвуд 2.00
- В.Сокіл, Міддл Виледж 2.00
- Е.Сорока, Сан Франсіско 2.00
- І.Тенюх, Бруклин 2.00
- Л.Турянська, Воррен 2.00
- Т.Угорчак, Філядельфія 2.00
- А.Узвяк, Ст. Авґустін 2.00
- Український Клюб, Саґіно 2.00
- Ю.Федечко, Коломбус 2.00
- о. Н.Федорович, Монессен 2.00
- І.Холєва, Гемтремк 2.00
- Р.Хом'як, Мек Лін 2.00
- Д.Хоркавий, Мортон Ґров 2.00
- В.Чайковський, Юньйон 2.00
- Б.Чопко, Севен Гіллс 2.00
- В.Юркевич, Гаррісон 2.00
- С.Яворський, Толідо 2.00
- І.Яринюк, Медісон Тайтс 2.00

До
ВШ Членів УНС - Передплатників „Свободи"

Грудень, 1982

Вельмишановні Члени - Передплатники!

Делеґати 30-ої Конвенції УНСоюзу схвалили підвищити ціну передплати „Свободи" для членів УНСоюзу із $7.80 на $15.00 річно, беручи під увагу значно збільшені видатки Видавництва на поштові оплати, газетний папір та інші кошти.

Схвалена 30-ою Конвенцією підвишка передплати входить в силу від 1-го січня 1983 року, або від чергової дати платности квартальних, піврічних чи річних вкладок. Значить, Ваші вкладки, які включають передплату „Свободи", платні від 1-го січня 1983 року, або від чергової дати платности на квартальних, піврічних чи річних ставках після 1-го січня 1983 року, будуть збільшені на $7.20 у річному відношенні; $3.60 піврічно, $1.80 квартально та 60 центів місячно.

Така сама підвишка передплати "Свободи" зобов'язує і всіх тих членів УНС, які платять цю передплату окремо від своїх вкладок, висилаючи їх прямо до адміністрації „Свободи".

Нові ціни передплати для членів:
$15.00 річно, $7.50 піврічно, $3.75 квартально, $1.25 місячно.

ГОЛОВНА КАНЦЕЛЯРІЯ УНС